

סמסטר ב', תשע"ז
יום ראשון 16:00 - 19:00

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה למדעי החברה
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

מגדר וחברה

ד"ר הדס מנדל

(שעת קבלה: ע"פ תיאום מראש במייל: hadasm@post.tau.ac.il)

קורס מס' 1041.2611

מטרת הקורס היא לראות ולהבין עד כמה מגדר נוכח בעולמנו ומעצב את חיינו: את הפרשנות שאנו מעניקים לתופעות, את מחשבותינו, את שאיפותינו, ואת מעשינו. במהלך הקורס נתחקה אחר התהליכים המייצרים את הסדר המגדרי, הביטוי של סדר זה בזירות מרכזיות, וההשלכות שלו על אי השוויון הכלכלי בין גברים ונשים. ההרצאות יתמקדו בציוני דרך מרכזיים במאבק הפמיניסטי, בשלבים שונים בהתפתחות החשיבה הפמיניסטית ובמופעים שונים של אי השוויון המיגדרי בחברה בתחומים כגון, שוק העבודה, משפחה, משפט, רפואה, פוליטיקה וצבא.

דרישות הקורס:

- נוכחות חובה בכל השיעורים.
- קריאת מאמרי החובה לפני כל שיעור. כל המאמרים יועלו לאתר הקורס.
- עבודת אמצע (רשות)
- בחינה מסכמת

ציון:

עבודת אמצע (20%), בחינה מסכמת (80%-100%)
* הבחינה תכלול שאלות (סגורות ופתוחות) **בכל הנושאים שיעלו בשיעור** כולל חומרים הנסמכים על מאמרי הרשות, סרטים וסרטונים שיוקרנו בשיעור או חומרים אחרים שלא נכללים בסילבוס.
* ציון עובר בבחינה הוא תנאי לקבלת ציון עובר בקורס

להלן רשימת הקריאה לפי נושאים (מאמרי החובה מצוינים ב *)

נחיתות נשית: בין הפרטי לציבורי

- * הרצוג, חנה. 1994. "פרק 2: נשים ופוליטיקה: השסע בין הפרטי והציבורי" מתוך: **נשים ריאליות**. מכון ירושלים לחקר ישראל. עמ' 26-35.
- * אורטנר, שרי. 2007. "האם היחס בין הנשי לגברי הוא כמו היחס בין הטבע לתרבות?" בתוך: ינאי ניצה ואחרות (עורכות) 2007. **דרכים לחשיבה פמיניסטית/מקראה**. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. ע"מ 25-45.

פמיניזם ליברלי גל ראשון ושני, פמיניזם מרקסיסטי

- * ברקוביץ, ניצה. 2007. "פמיניזם". מתוך: אי/שוויון, בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת אוניברסיטת בן גוריון. עמ' 324-331.
- * פרידן, בטי, [1963]2006. "הבעיה שאין לה שם" (מתוך המיסתורין הנשי). בתוך: באום, דלית, ואחרות (עורכות). **ללמוד פמיניזם: מקראה**. עמ' 50-61.
- * מיל, ג'ון סטיוארט. [1869]2006. "שיעבוד הנשים". בתוך: באום, דלית, ואחרות (עורכות). **ללמוד פמיניזם: מקראה**. עמ' 43-47.
- וולסטונקרפט, מרי, [1792]2006, "הגנה על זכויות האשה". בתוך: באום, דלית, ואחרות (עורכות). **ללמוד פמיניזם: מקראה**. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד סדרת מגדרים, 30-18.
- Rosemarie Tong, 1989, *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction*. Westview Press, chapter 1 (Pp. 11-38), chapter 2 (Pp. 39-70).

פמיניזם רדיקלי

- מקינן, קתרין. 2007. "תשוקה וכח". בתוך: ינאי, ניצה ואחרות (עורכות). **דרכים לחשיבה פמיניסטית – מקראה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 226-242.
- מקינן, קתרין. [1990]2006. "מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת פטריארכיה". בתוך: באום, דלית, ואחרות (עורכות). **ללמוד פמיניזם: מקראה**. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד סדרת מגדרים, 376-414.
- רימלט נויה. תשס"ה. "על מין מיניות וכבוד: החוק למניעת הטרדה מינית במבחן התאוריה הפמיניסטית והמציאות המשפטית". משפטים ל"ה. 601-654.
- קמיר אורית. "כבוד האדם: הטרדה מינית" האוניברסיטה המשודרת פרק י"ב. ע"מ: 189-231.
- קמיר אורית. תשס"ח. "החוק הישראלי למניעת הטרדה מינית – איפה אנחנו במלאת לו עשור? משפט ועסקים ט'. 9-73.
- * עמליה זיו. 2004. "בין סחורות מיניות לסובייקטים מיניים". המחלוקת הפמיניסטית על פורנוגרפיה. תאוריה ובקורת 25: 163-191.

אינטרסקשונליטי – הצטלבויות של מגדר וגזע

- * בל הוקס. 2002 (2000). "מאבק מעמדי פמיניסטי". עמ' 46-52. "גזע ומגדר". עמ' 63-67. בתוך: **פמיניזם זה לכולם**. הוצאת פרדס.

אבירמה גולן. "עבודות שקופה. מחשבות על נשים בעידן הגלובליזציה".
http://www.newlibrary.co.il/htmls/page_1883.aspx?c0=17088&bsp=13175

* פמסיטיות מזרחיות מצביעות לש"ס

<http://www.haokets.org/2015/03/15/%D7%A4%D7%9E%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%A1%D7%98%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%9E%D7%96%D7%A8%D7%97%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%A9%D7%A1-%D7%9B%D7%9C-%D7%94%D7%AA%D7%A9%D7%95%D7%91%D7%95%D7%AA>

- * ברברה ארנרייך וארלי ראסל הוכשילד (עורכות). 2006. "האישה הגלובלית: מטפלות, עוזרות ועובדות מין בכלכלה החדשה". הוצאת בבל (מבוא עמודים – 7-23).

ארלי ראסל הוכשילד. "אהבה וזהב". 2006. בתוך "האישה הגלובלית... (שם)" (עמודים – 24-44).

Mandel Hadas. 2011. "Rethinking the Paradox: Tradeoffs in Work-Family Policy and Patterns of Gender Inequality". **Community, Work & Family** 14(2): 159 - 176.

סרט – שאדיה

דימיון ושונן

צ'ודורו, ננסי, [1978]2007. "שיעתוק האמהות – פסיכואנליזה והסוציולוגיה של המיגדר". בתוך: ינאי ואחרות (עורכות). **דרכים לחשיבה פמיניסטית – מקראה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 135-86.

Hakim, C. 2002. "Lifestyle Preferences as Determinants of Women's Differentiated Labor Market Careers." **Work and Occupations** 29(4):428-59 (limit pages: 433-439).

* Crompton, R. and C. Lyonette. 2005. "The New Gender Essentialism - Domestic and Family 'Choices' and Their Relation to Attitudes." **British Journal of Sociology** 56(4): 601-20. (Limit: 601-605).

* Hakim, C. 2007. "Dancing with the Devil? Essentialism and Other Feminist Heresies." **British Journal of Sociology** 58(1):123-32.

* Crompton, R. and C. Lyonette. 2007. "Reply to Hakim." **British Journal of Sociology** 58(1):133-4.

מבנה ופרט: בחינה אמפירית של תיאוריות מתחרות: "Doing Gender vs. Economic Dependency"

*זכריה מעיין. 2014. "תלות כלכלית, מגדר, חלוקת עבודה ומשטרי רווחה". עבודה סמינריונית במסגרת הקורס: מדינת הרווחה ואי שוויון מגדר. (קריאה עמודים 13-27).

Brines, J. (1994). Economic dependency, gender, and the division of labor at home **American Journal of Sociology**, 100(3), 652-688.

אמהות והורות בישראל

*ברקוביץ, ניצה. 1999. "אשת חיל מי ימצא?" נשים ואזרחות בישראל" **סוציולוגיה ישראלית** ב' (1), עמ' 277-317. (קריאה עמודים 277-282).

*גולדין סיגל, 2008. "טכנולוגיות של אושר: ניהול פריון במדינת רווחה מעודדת ילודה" בתוך יוסי יונה ואדריאנה קמפ (עורכים) **פערי אזרחות: הגירה פריון וזהות בישראל**, ירושלים ותלך אביב: מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 167-206 (קריאה ע"מ 1-6).

*דונת, אורנה. 2010. "פרו-נטליזם סדוק: נרטיבים של הולדה ואי הולדה בישראל". **סוציולוגיה ישראלית** י"א (2): 417 - 440.

דונת, אורנה. 2011. "ממני והלאה – הבחירה בחיים בלי ילדים בישראל". הוצאת ידיעות ספרים והקיבוץ המאוחד. ע"מ 11-20.

קריכלי-כץ תמר, הדס מנדל, מיכל קריה. "בין עבודה למשפחה – אפליית אימהות בישראל ובארצות הברית" (בתהליכי פירסום).

עבודה בשכר ועבודה שלא בשכר

*ננסי, פולברה. 1996. "עקרת הבית והחשבונאות הלאומית". **תיאוריה וביקורת**, 9 : 175-188.

*ברקוביץ, ניצה. 1996. "על עקרת הבית והחשבונאות הלאומית", **תיאוריה וביקורת**, 9 : 189-197.

Mandel and Birgier - The gender revolution in Israel. Forthcoming in Miaari and Stier (Eds.).

המיגדור בעולם העבודה

* יזרעאלי, דפנה. 1999, "המיגדור בעולם העבודה" בתוך יזרעאלי ואחרות, מין מיגדר פוליטיקה, תל אביב : קו אדום, הקבוץ המאוחד, עמ' 167-179 - עד החלק – "הספירה הביתית וכלכלת המתנות". עמ' 201-215 מהפרק : חלוקת העבודה הממוגדרת).

* Acker, J. 1990. "Hierarchies, Jobs, Bodies: A Theory of Gendered Organizations." **Gender & Society** 4:139-158. (Reading 139-150).

* Correll J Shelley (2001). Gender and the Career Choice Process: The Role of Biased Self-Assessments. **American Journal of Sociology** 106 (6): 1691–1730. (Reading: 1691-1702 (up to: Data)).

Bielby W.T. and Baron J.N., 1986, "Men and Women at Work: Sex Segregation and Statistical Discrimination", **American Journal of Sociology**, Vol: 91(4), pp.759-799. (Reading: 759-761 (1st paragraph), and 775-779 (until "Segregation in mixed occupations: statistical models", 784 (from: Is statistical discrimination efficient?) – end).

Petersen T. and Morgan L.A. 1995. "Separate and Unequal: Occupational-Establishment Sex Segregation and the Gender Wage Gap" **American Journal of Sociology**, Vol: 101(2), pp.329-365. (Reading: 329-332, 342-345 (from 'results' until 'Regression analysis of ...'), 355-end (from 'Conclusion')).

אפליה מגדרית בשכר ובתעסוקה

* הברפלד יצחק, 1990. "אפליית נשים בישראל בתחום השכר : מסגרת מושגית, שיטות מחקר, ממצאים ומגמות". בתוך : **משאבי אנוש ויחסי עבודה** : אופקים חדשים (תשנ), 313-325.

* חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה התשמ"ח, וחוק שכר שווה לעובדת ולעובד התשנ"ו (תדפיס באתר).

* רות בן ישראל, 1998. **שוויון הזדמנויות ואיסור אפליה בעבודה**. כרך ג'. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. פרק 2 : "פערי השכר : שוני אובייקטיבי או אפליה" (עמודים 713-720). פרק 3 : "התפתחות עיקרון השכר השווה" (עמודים 722-733).

* Blau, Francine D. and Lawrence M. Kahn. 2006. "The Gender Pay Gap: Going, Going ... But Not Gone." Pp. 37-66 in **The Declining Significance of Gender?**, edited by F. D. Blau, M. C. Brinton, and D. B. Grusky. New York: Russell Sage Foundation (Reading: 41-48: Economists' explanations for the gender pay gap: the role of qualifications and discrimination).

Tomaskovic-Devey, Donald, and Sheryl Skaggs. 1999. "An Establishment-Level Test of the Statistical Discrimination Hypothesis." **Work and Occupations** 26(4): (Reading: 423-428).

* Kricheli-Katz and Regev. 2016. "How many cents on the dollar? Women and men in product markets". *Science Advance*. 2 : e1500599

משפחה ועבודה

* פוגל-ביזיאוי, סילביה. 1999, "משפחות פוסט-מודרניות", בתוך יזרעאלי ואחרות **מין מיגדר פוליטיקה**, תל אביב : קו אדום, הקבוץ המאוחד, עמ' 107-166. (קריאה: 107 – 113).

פרנקל מיכל. "נשים בהיי-טק: האם קרסה "חומת האמהות"? " שדולת הנשים בישראל, **המרכז לחקר מדיניות**. תדפיס. יועלה לאתר.

* הקר דפנה ומיכל פרנקל, 2005. "הורות פעילה ושוויון הזדמנויות בעבודה: הצורך בשינוי מאפייניו של שוק העבודה". ע"מ: 275-303. בתוך: מונדלק גיא ומרגלית-רבין שרון (עורכים), עבודה, חברה ומשפט, כרך יא, שנתון האגודה למשפט העבודה ולביטחון סוציאלי, אוניברסיטת תל-אביב. (קריאה: 275-286).

"הפתרון הפשוט לדילמת האיזון בין קריירה למשפחה", גלריה, הארץ, 2.7.2012.
<http://www.haaretz.co.il/gallery/mejunderet/1.1746008>

*Stone Pamela. 2007. "The Rhetoric and Reality of "Opting Out"". Contexts 6: 14-19.

Anne-Marie Slaughter in the Atlantic: "Women Still Can't Have It All." Can Anyone?
<http://bitchmagazine.org/post/anne-marie-slaughter-in-the-atlantic-feminist-magazine-women-work-life-balance-children-career>.

שטייר, חיה. 2005. "קשרי הגומלין בין עבודה בשכר לעבודה במשפחה". **סוציולוגיה ישראלית** 143-163

שטייר, חיה. 2010. סוף עידן "המפרנס היחיד": משפחות בנות שני מפרנסים בישראל". עמ' 45-17 בתוך ורדה מילבאואר וליאת קוליק (עורכות). **משפחות עובדות" הורים בשוק העבודה בישראל**. פלס- החברה הכלכלית של המסלול האקמי המכללה למינהל.

מגדר וצבא

* יזרעאלי, דפנה. 1999, "מיגדור בשירות הצבאי בישראל" **תיאוריה וביקורת** 14, עמ' 85-92

* ששון-לוי אורנה, 2014. בין הפרדה מגדרית להדרת נשים: מגדר במרחב הצבאי. בתוך: רוני הלפרן (עורכת): **היכן אני נמצאת: פרספקטיבות מגדריות על מרחב, הוצאת בית-ברל**. עמודים 111-141. (קריאה: 111-141, 123-141).

ששון-לוי אורנה. 2001. "חתרנות בתוך דיכוי: כינון זהויות מגדריות של חיילות בתפקידים "גבריים". בתוך: יעל עצמון (עורכת), 2001: **התשמע קולי: ייצוגים של נשים בתרבות הישראלית**, תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון-ליר. עמודים 277-303. (תדפיס באתר).

עמידו של אי השוויון המגדרי

England Paula. (2010). The Gender Revolution: Uneven and Stalled. **Gender and Society**, Vol. 24 (2): 149-166

McCall Leslie (2011). Women and Men as Class and Race Actors: Comment on England. **Gender and Society**, Vol. 25(1): 94-100

* Esping-Andersen, Boertien, Bonke and Gracia, 2013. Couple Specialization in Multiple Equilibria. **European Sociological Review**. (readings: pages 1-3 (up till Hypotheses), page 10-11(from Conclusions).

Jackson, Robert Max. 2006. "Opposing Forces: How, Why, and When Will Gender Inequality Disappear?" Pp. 215-43 in **The Declining Significance of Gender?**, edited by F. D. Blau, M. C. Brinton, and D. B. Grusky. New York: Russell Sage Foundation.